

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. In quo generalis definitio contractus traditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

titulo: quæ distinctio habetur ex cap. Cum nostris, §. Auditor De concessione præbendæ. Secunda vero rei corporeæ, ideo in eadem definitione ponitur, quod sola res corporea, id est, quæ videri tangique potest, proprie dicitur possideri. Reo enim incorporeæ, ut sunt feruitutes, iura, obligationes & huiusmodi aliæ quæ percipiuntur tantum mente & intellectu, non dicuntur proprie possideri, sed quasi possideri, ex cap. Conquæstus, De foro compet. in nra glossa ad verbum, Quasi possessione. Tertia demum pars, quæ fit proprio nomine, additur: quia cum quis occupat rem nomine alterius, ut tutor vel procurator, pupilli vel clientis nomine, non dicitur possidere. Nam alter ille, cuius nomine occupat, est qui possidet, ut habetur ex lege Generaliter ff. De acquirenda vel admittenda possessione.

Tertio modo sumitur possessio, pro effectu antedicti actus occupandi: & ita possessio estius retinendi, & vtendi re occupata ab aliquo tanquam proprio ipsius domino. Ex ea enim actuali possessione, nascitur istiusmodi ius retinendi & vtendi re, tanquam effectus ex sua causa: in hacque significatione sumitur possessio, quando dicitur esse vsus: ut in antecitata lege Quæstio est: sensus enim est, effectus vtendi.

Plura de possessione tradit Couar. ad regulam Possessor par. 2. in initio, cum eoque recentiores præsertim Ludouicus Molina tract. 2. De iustitia & iure disput. 12. & quinque sequentibus.

12. Sed potest sufficere huic loco, eam distingui in civilem & naturalem. Civilis est, quæ solo animo retinetur: ut accidit cum quis abest à rebus quas possidet, interea habens animum eas retinendi. Dicitur vero civilis, eo quod magis civilis, quam naturali iure constat. Naturalis autem est, quæ tum animo tum etiam corpore retinetur: ut cum quis rem aliquis occupat tanquam suam. Quæ quidem occupatio, nonnunquam fit apprehensione vera: ut cum res accipitur manibus, si sit mobilis, vel cum in eam, saltem secundum partem aliquam, pedibus intratur, si sit immobilis. Nonnunquam vero fit apprehensione ficta, seu quæ ex iuris fictione, eandem vim habet cum vera: ut si in conspectu cellæ vinariæ, aut horrei, alteriusve loci in quo sunt merces quas acquirere desideras, accipias à priore possessore clauis eiusdem loci, censeris ex fictione iuris accipere seu acquirere talium rerum possessionem naturalem. Similiter per vsum oculorum, tanquam magnæ cuiusdam manus, censeris ex fictione iuris acquirere possessionem naturalem prædij, si prior possessor, aut Iudex illud tibi ostendat: significando se ea ratione tradere tibi illius possessionem. Idem iudicandum est, si tibi successuro, prior possessorem tradat scripturam, quæ continet titulum quo eam possidebat.

Modi autem quibus possessio tum civilis tum naturalis amittitur, sunt: Rerum quidem mobilium, primus per voluntatem possessoris, nolentis eas amplius possidere: secundus per furtum aliamve vsurpationem, qua quis sibi vsurpat aliena tanquam sua: tertius est per amissionem crumena, annulli, & similibus: aut per fugam cum sunt animalia quæ aberrarunt, nec consuetudinem habent per se redeundi: nec dominus curat inuenire. Rerum vero immobilium possessio amittitur, primo si possessor sit longo tempore absens, nec per alium insistat rei, nec protestetur se nolle amittere illius possessionem. Secundo, si quis sciat rem suam esse ab alio occupatam, & negligat. Tertio, si eam repetat quidem, sed repulsam passus, non audeat insistere. Quarto, si timens repulsam pati, non audeat ipsam rem suam repetere aut inuadere illius possessionem: quinto, si nesciat rem esse suam, ideoque non censeat illam in propriis bonis: sexto, si res ita sit occupata, ut nulla sit relicta probabilis spes eam recuperandi.

CAPVT II.

In quo generalis definitio contractus traditur.

SVMMARIVM.

- 14 Quid sit contractus generaliter, quidque proprie sumptus.
15 Quid sit sumptus minus proprie.

16 Improprie sumptus de quibus dicitur.

17 Depositi & pignus sunt proprie contractus.

18 Sunt item assicuratio, census, cambium, custodia, matrimonium, prout vim habet ex iure nature: itemque conventiones omne, vtriusque obligantes.

19 Non item legata, nec fidei commissum nec precarium, nec compromissum, nec arbitrium, nec delatio iuramenti, nec transactio.

14. **C**ontractus late sumptus definitur potest, actio hominis erga alium, ex qua obligatio vtriusque, aut ex altera saltem parte nascitur, aut nata dissoluitur. Quæ definitio comprehenditur omnis contractus siue proprie, siue minus proprie siue improprie sumptus. Ut ipsum ius posse habetur ex glossa, ad legem Labeo 2. ff. De verborum significis.

In qua quidem lege proprie sumptus definitur: vltro citroque obligatio: id est, actio inter duos, mutuo consensu inita: cum scilicet, exempli gratia, ego causa tui, & tu vicissim causa mei, data vtriusque fide aliquid facimus, & ratum habemus: ex qua actione vtriusque nascitur obligatio ex iustitia: ut in emptione, & venditione: in locatione, & conductione: in commutatione, & societate. Itaque vt recte Sotus monet, in 6. de iust. & iure quest. 2. art. 1. ea definitio causalis est, non formalis: quandoquidem obligatio, non est forma seu essentia contractus, sed illius tantum effectus qui indicat ipsum formaliter, esse præmorsam actionem: quæ ex eo appellatur nomine contractus: quod per eam quis, trahendo ad se ex re alterius, quod est sibi commodum vel necessarium; ipse obligetur ad dandum vel ad faciendum ex re sua quod commodum sit vel necessarium illi alteri.

15. Minus proprie vero sumptus contractus, dicitur de quocumque pacto, ex quo consurgit obligatio, saltem ex vna parte: hacque acceptione intelligendum est, donationem inter contractus numerari à Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 180. non autem propria præced. acceptione. Etiam donatio tantum habet obligationem ex parte donantis: qui ex eo quod rem donauit, tenetur illam tradere donatario: qui ex vi donationis ad nihil tenetur nisi ad gratum animum ex honestate: sique ad aliquid ex iustitia (sicut solet ratione contractus) teneri contingat; id non est ex vi donationis, sed alius admixti: ut in donatione serui, quam ex lege Aristot. ff. De donationibus, Titius fecit Caio sub conditione, quod illum post quinquennium manumitteret. Ea enim, mixta est pacto, quo Caius tenetur acceptum dono seruum, quinquennio expleto manumittere. Intelligendum etiam est illos quos vocant contractus claudicantes, ista tantum acceptione ceteri contractus: ut v. g. emptionem qua quis emit à pupillo sine tutoris autoritate: qui ex vi illius, obligatur quidem pupillo, non tamen ei vicissim pupillus, ex lege Iulianus §. Si quis à pupillo, ff. De actionibus empti & venditi. Hac quoque acceptione tantum, solutio indebiti videtur censenda contractus: ex vna enim tantum parte cum obligare constat: quandoquidem est, cum quis credit se aliquam pecuniæ summam debere alicui, cui nihil debet, illa ex errore soluit. Inde enim obligatio consurgit tantum ex parte recipientis, qui ad restitutionem tenetur.

16. Improprie demum sumptus contractus, dicitur de omni pacto, etiam eo, ex quo nulla oritur obligatio. Quæ acceptione, vt videre est apud Conrad. in tract. 1. De contractibus que est. 16. contractus dicitur etiam de donatione que à traditione rei donatæ ita incipit, vt donator statim initio, dominium eiusdem rei transferat in donatarium, concurrente pariter vtriusque consensu: vnde fit vt nulla obligatio ex ea nascatur, neque donatoris, cum à traditione donationem incipiat: neque donatarii, qui ad nihil tenetur ex iustitia, vt ante dictum est. Hac quoque acceptione sumptus contractus dicitur de acceptatione: quandoquidem ex ea nõ modo obligatio non consurgit, sed etiam illa quæ ante erat in debitore respectu creditoris dissoluitur, ex §. 2. tit. quibus modis tollitur obligatio lib. 3. Institutorum. Acceptatio enim est imaginaria debiti & obligationis solutio, quæ fit quando debitore interrogante creditor an velit ei debitum remittere acceptiq; habere: is respondet Volo & habeo. Dicitur denique eadem

eadem acceptione sumptus contractus, de omni obligatione quæ ex delicto nascitur; iuxta legem, Omnem, ff. de iudicis. Trium harum acceptio in citato art. i. meminit Sotus, citans Sylu. in verbo. Contractus, & Conradum in memorata quaest. 16.

17. Caterum quod idem Sotus in eod. art. concl. 2. negat contractum dici proprie de deposito & pignore, non videtur admittendum. Nam quod illa fiant gratis, commune habent cum mutuo & commodato, quæ ipse ponit inter species contractus proprie dicti. Item quamvis depositio gratis fiat, ipsa tamen facta, nascitur utrimque obligatio: quia depositarius debet depositum custodire & restituere tempore præstituto; nec potest eo vti pro libito. Et deponens eo ipso quod deposuit, debet solvere impensas si quas depositarius fecit necessarias in custodiendo deposito, quod similiter dicendum est de pignore.

18. Multo vero minus quod contractus sint, negari potest de asecuratione, quæ species quædam est emptionis, vel locationis: aut de censu, qui emptionis: aut de cambio, quod permutationis: aut de emphyteusi, quæ locationis species quædam est: aut de custodia quæ quando custos gratis fidei suam rem fuit custodiendam, species est depositi: quando vero fuit accepto pretio suæ diligentie, & operæ: ut cum pastor ouium locat suam operam ad gregem custodiendam, est species locationis. In quibus omnibus cum utrimque nascatur obligatio, merito de iis dicitur quod sint proprie contractus, sicut & de matrimonio quatenus ex iure naturæ vim habet. Ea enim ratione species est societatis contractus inter virum & uxorem: tam ad prolem, quam ad mutua vitæ obsequia & rei familiaris curam. Ac demum de omni conuentione ex qua nascitur utrimque obligatio, vel dandi ut des, vel faciendi ut facias; vel dandi ut facias, vel faciendi ut des: ita ut ludus coniunctus conuentioni, qua ludentes sic inter se contrahunt: *Victus soluum, ut tu victus soluas*, censeri possit proprie contractus: sicut & sponsio, dicta Gallicè *gagueure*, quæ est talis quidam ludus.

Secus autem dicendum est de donationibus, ita & de legatis, quæ sunt donationes à testatore factæ, & ab hæredibus præstandæ; ex lib. 2. Institutorum, tit. De legatis §. 1. Itemque fideicommissa quæ nascitur utrimque obligatio, vel dandi ut des, vel faciendi ut facias; vel dandi ut facias, vel faciendi ut des: ita ut ludus coniunctus conuentioni, qua ludentes sic inter se contrahunt: *Victus soluum, ut tu victus soluas*, censeri possit proprie contractus: sicut & sponsio, dicta Gallicè *gagueure*, quæ est talis quidam ludus.

19. Secus quoque dicendum est, de acceptilatione, ita & de compromisso, arbitrio, delatione iuramenti, & transactione: quæ habent rationem dissolutionis contractus. Etenim compromissum, est pactio quædam & conuentio inter litigantes ad lites finiendas, ex lege prima, ff. De receptis arbitrariis. Arbitrium vero est, quo iudices arbitri, à litigantibus eliguntur ad litem componendam. Delatio autem iuramenti est, qua creditor debitore negante debitum, desert illi iuramentum; ut si iuret debitum esse iam solutum, non sit amplius ab illo exigendum. Ac demum transactio, est pactio de re dubia, & lite incerta nondum finita, aliquo dato vel retento vel promisso, ut lis esset, ex lege prima, ff. De transactionibus, & ex lege, Transactio, Cod. eodem titulo, & ex cap. Super eo, eodem quoque titulo, Extra. Quod quidem est inter debitorem, & creditorem ita conuenire ut ille soluat certam debiti partem, ne cadens causa, totum solvere compellatur: & hic partem remittas, ne forte cadens causa totum perdat. Ex quibus facile erit similiter iudicare de cæteris, sicut proprie, an minus proprie, aut tantum improprie dicti contractus. Aduerte autem obiter antedicta de donatione, perinere ad ipsam simplicitatem sumptam: prout scilicet provenit ex liberalitate vel munificencia vel charitate mera. Non enim videtur negandum, rationem proprie dicti contractus habere, cum est coniuncta cum pacto ut datur, vel fiat aliquid in nostram gratiam: vel quia aliquid datum vel factum est.

CAPVT III.

De varietate seu varia diuisione contractus.

SVMMARIVM.

- 20 De contractuum varietate, ac primo de ea quæ sumitur ex personis cum quibus illi fiunt.
21 De ea, quæ ex rebus de quibus fiunt.
22 De aliis quæ ex modis quibus fiunt.
23 Qui contractus dicantur bona fidei, & qui stricti iuris.
24 Qui dicantur gratuiti, & qui onerosi.
25 De vltima diuisione late patente, quod quidam rem vniuersam transferant in alium quoad dominium, & qui.
26 Quidam quoad usufructum tantum, & qui.
27 Quidam quoad usum tantum.
28 Quidam quoad vtilitatem rei tantum.

20. Quoniam contractus pendent ex libera hominum voluntate, ij admodum varij sunt ac multiplices: nouis indies, ac diuersis apud diuersas nationes subortis, pro diuersitate ingeniorum. Vnde fit ut in hac re, quæ ex tam inconstanti ac mutabili principio pendet, non sit facile ferriem texere, qua in certum Ordinem tanta varietas digeratur. Nihilominus ut quantum fieri potest confusionem vitemus: tria in contractibus spectabimus ex quibus illi possunt inter se distingui: quæ sunt personæ cum quibus, res de quibus, & modi quibus fiunt.

Primum ergo ex personis cum quibus contractus fiunt, iidem distinguuntur in diuinos, diabolicos, Ecclesiasticos, & civiles. Diuini sunt, quibus contrahimus cum Deo, vel cum Sanctis in ordine ad Deum; ut vota omnia. Diabolici vero sunt, quibus contrahitur cum diabolo: ut magia, maleficia, veneficia, omniaque alia pacta cum dæmone. Ecclesiastici autem sunt, quibus cum Ecclesia Dei sponsa contrahimus: ut solemnis professio Christianismi in baptismo, beneficia Ecclesiastica, solemne votum continentie in Ordinibus sacris, & professio religiosa in religione aliqua per Sedem Apostolicam approbata. Ciuiles denique sunt, quibus homo contrahit cum homine: quorum alij sunt innominati, alij nominati. Dicuntur innominati, qui certa & peculiariter nomina iure gentium non acceperunt: & sunt quatuor, ex lege Naturalis, ff. De præscriptis verbis. Do ut des, facio ut facias: Do ut facias, & facio ut des: ad quos teuocandi sunt omnes de quibus dubitatur quam speciem & naturam nominatorum habeant, non item cæteri: quantumuis in eis talis ratio generaliter inueniatur: ut in permutatione inuenitur prima ratio: nempe Do ut des. Dicuntur vero nominati, qui certa & particularia habent nomina iure gentium: ut emptio, locatio, &c. vel qui iure ciuili cum peculiari nomine sunt introducti, ut emphyteusis, stipulatio, & quidam alij.

21. Secundo, ex rebus de quibus contractus fiunt, ipsi distinguuntur: quod quidam fiant de personis; ut matrimonium, & mancipiorum permutationes atque venditiones. Quidam vero fiant de rebus spiritualibus, ut simonia, & beneficicia: & demum quidam de rebus temporalibus seu externis, ut mutationes, emptiones, & cæteri quorum est usus in hominum commetibus.

22. Postremo, ex modis quibus fiunt contractus, varia ipsorum diuisiones sumuntur. Prima est, quod alius sit mutuus, alius non mutuus. Dicitur mutuus, quando ex utraque parte obligatio nascitur; ut contingit in emptione & venditione, conductione, & locatione, commodatione, mutatione, impignoratione. Non mutuus vero, quando ex vna parte, non ex altera nascitur obligatio: ut fit in simplici promissione gratuita, in donatione, libero legato, fideiussione, fideicommissione, & liberatione à solutione per acceptilationem.

Secunda diuisio est, quod alius sit simplex & absolutus, & alius conditionatus. Dicitur absolutus, cui nulla conditio additur: conditionatus vero, cui aliqua conditio additur, qua posita sequatur obligatio. Qua de re inferius in cap. i. vbi agetur ex instituto de eadem conditione.